ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

Кафедра публічного адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор ННІМВСН

_____
А.М.Грись

"27" серпня 2021 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Публічного адміністрування
Протокол №1 від "26" серпня 2021 р.
Завідувач кафедри

_____
І.А. Семенець-Орлова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

спеціальності: **281 Публічне управління та адміністрування**
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня **бакалавр**
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: **281 Публічне управління та адміністрування**
(шифр і назва освітньої програми)

Київ МАУП 2021

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:
Семенець-Орлова І.А., доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування

Викладач:
Бобось О.Л., кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри публічного адміністрування

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування
(протокол №1 від "26" серпня 2021 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук
(протокол №1 від "27" серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____ Семенець-Орлова І.А.
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 281 Публічне управління та адміністрування)
(назва освітньої програми)

25.08.2021 р.

Керівник освітньої програми _____ Пивоваров К. В.
(підпис) (ПІБ)

Робочу програму перевірено
25.08.2021 р.

_____ _____
(підпис) (ПІБ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування»		
Курс	4	4
Семестр	7	7
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	50	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	70	112
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Статус дисципліни: *обов'язкова*

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою є озброїти студентів теоретичними і прикладними знаннями про український та зарубіжний досвід організації й функціонування муніципальної влади, сформувати цілісне уявлення про специфіку правового регулювання статусу суб'єктів муніципально-правових відносин, особливості реалізації повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, ознайомити з основними нормативно-правовими актами в галузі місцевого самоврядування.

Вона має важливе значення для підготовки державних службовців, оскільки сприяє розширенню загального та професійного світогляду, допомагає оволодіти методикою аналізу структурнофункціональної та компетенційної специфіки муніципальних органів, розуміти особливості муніципальної системи України, організаційно-правові моделі муніципального управління, особливості нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування, види та підстави муніципально-правової відповідальності, засади правового регулювання муніципальної служби.

4. Компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення курсу здобувачі повинні мати:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей

розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність працювати в команді.

Здатність планувати та управляти часом.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

Здатність впроваджувати інноваційні технології.

Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

5. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН							
1	Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин	2	4				8
2	Організаційно-правові моделі муніципального управління	2	4				8
3	Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування	2	4				8
4	Правове регулювання статусу муніципальних службовців	2	4				9
5	Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2	4				9
Змістовий модуль 2. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ							
6	Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2	4				9
7	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю	2	4				9
8	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері	1	5				9
9	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян	1	5				9
	Всього: 120 годин	16	34				70

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН							
1	Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин	1					12
2	Організаційно-правові моделі муніципального управління	1					12
3	Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування		1				12
4	Правове регулювання статусу муніципальних службовців	1					12
5	Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	1					12
Змістовий модуль 2. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ							
6	Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування						13
7	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю		1				13
8	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері	1					13
9	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян	1					13
	Всього: 120 годин	6	2	-	-	-	112

6. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль І.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин

Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Членство в територіальній громаді. Особливості реалізації прав і свобод людини у місцевому самоврядуванні. Механізм реалізації муніципальних прав і обов'язків особи. Правове регулювання колективних та індивідуальних форм участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.

Тема 2. Організаційно-правові моделі муніципального управління

Типологія моделей муніципального управління. Системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні. Критерії побудови оптимальної структури органів місцевого самоврядування. Представницькі і виконавчі органи місцевого самоврядування в Україні, особливості їх взаємовідносин з сільським, селищним, міським головою. Специфіка правового статусу та порядку функціонування районних і обласних рад. Організація управління районами в місті. Правове регулювання взаємовідносин органів державної влади з органами місцевого самоврядування. Аналіз практики функціонування органів та посадових осіб місцевого самоврядування України. Добровільні об'єднання органів місцевого самоврядування.

Тема 3. Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування

Поняття, види, юридичні властивості актів суб'єктів місцевого самоврядування. Особливості нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування. Роль постійних комісій місцевих рад у нормотворчому процесі. Правова експертиза проектів актів місцевого самоврядування. Статут територіальної громади, регламент місцевої ради: порядок підготовки, прийняття. Реалізація актів суб'єктів місцевого самоврядування. Контроль у сфері нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування.

Тема 4. Правове регулювання статусу муніципальних службовців

Муніципальна служба і її правове регулювання. Право на службу в органах місцевого самоврядування в Україні. Муніципальні службовці: статус, порядок проходження служби, права та обов'язки. Обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування та проходженням служби. Порядок проведення атестації муніципальних службовців. Особливості правового статусу виборних осіб місцевого самоврядування. Відповідальність за порушення законодавства про муніципальну службу. Кадрова політика щодо муніципальної служби.

Тема 5. Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Поняття, ознаки, види муніципально-правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед населенням, державою, фізичними та юридичними особами. Підстави муніципально-правової

відповідальності та муніципально-правові санкції. Державний контроль та нагляд за додержанням законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Змістовний модуль ІІ.
ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Тема 6. Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Поняття та види повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування. Власні, делеговані, виключні повноваження органів місцевого самоврядування та особливості їх реалізації. Основні засади делегування повноважень у сфері місцевого самоврядування. Контроль за виконанням делегованих повноважень у сфері місцевого самоврядування. Співвідношення повноважень представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування. Особливості реалізації повноважень посадових осіб місцевого самоврядування при вирішенні питань місцевого значення.

Тема 7. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю

Загальна характеристика права комунальної власності. Об’єкти комунальної власності. Підстави та порядок формування комунальної власності. Форми реалізації територіальною громадою права комунальної власності. Управління об’єктами комунальної власності на місцевому та регіональному рівні. Комунальні підприємства, установи, організації. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з комунальними підприємствами, установами та організаціями.

Тема 8. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері

Засади фінансового функціонування територіальних громад. Місцеві фінанси: поняття, структура, порядок формування та використання. Доходи й видатки місцевих бюджетів та бюджетів місцевого самоврядування. Особливості бюджету міста Києва. Місцеві податки і збори. Участь органів місцевого самоврядування в кредитно-фінансових відносинах. Участь держави в бюджетному забезпеченні місцевого самоврядування. Фінансовий контроль у сфері місцевого самоврядування.

Тема 9. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян

Засоби забезпечення законності, правопорядку органами місцевого самоврядування. Охорона прав, свобод і законних інтересів громадян на місцевому та регіональному рівні. Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо утворення та забезпечення діяльності місцевої міліції. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері інформаційного забезпечення.

Взаємовідносини органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки, судовими органами та органами юстиції.

7. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	3	3	2	2
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	2	20
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом	-		65	-	64
Максимальна кількість балів:					159
159:100=1,59. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:1,59 = загальна кількість балів.					-

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

1. Муніципально-правові відносини (поняття, види, зміст).
2. Муніципально-правові норми та муніципально-правові інститути.
3. Поняття, предмет, система науки муніципального права.
4. Методологічні основи і джерела науки муніципального права.
5. Міжнародно-правове регулювання та основні тенденції розвитку місцевого самоврядування.
6. Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування.
7. Відтворення в Конституції та законодавстві України основних принципів Європейської хартії місцевого самоврядування.
8. Види муніципальних систем в зарубіжних країнах.
9. Англосаксонська, континентальна модель місцевого самоврядування, інші моделі організації публічної влади на місцях.
10. Особливості муніципальної системи України.
11. Правове регулювання та особливості функціонування органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

12. Поняття місцевого самоврядування та його зміст.
13. Правова природа сучасних теорій місцевого самоврядування.
14. Правова політика у сфері місцевого самоврядування
15. Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування.
16. Правові, соціальні, політичні, інституційні, функціональні аспекти реформування місцевого самоврядування в Україні.
17. Завдання і значення консультативно-дорадчих структур органів державної влади з питань місцевого самоврядування.
18. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Членство в територіальній громаді.
19. Особливості реалізації прав і свобод людини у місцевому самоврядуванні.
20. Механізм реалізації муніципальних прав і обов'язків особи.
21. Правове регулювання колективних та індивідуальних форм участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.
22. Місцевий референдум як форма безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.
23. Місцеві ініціативи та громадські слухання: процедурні аспекти реалізації.
24. Правове регулювання місцевих виборів.
25. Особливості функціонування органів самоорганізації населення.
26. . Організаційно-правові моделі муніципального управління.
27. Системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні.
28. Критерії побудови оптимальної структури органів місцевого самоврядування.
29. Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування в Україні.
30. Специфіка правового статусу та порядку функціонування районних і обласних рад.

Критерії оцінювання:
- змістовність – 3 бали
- відповідність темі та стилю оформлення – 2 бали.

7.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.
Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування.
Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.
Види тестових завдань:
– Із вибором однієї правильної відповіді;
– На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
– Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам'яті;
– Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
– Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.
Критерії оцінювання:
- виконання тестових завдань – максимум 25 балів.

7.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Екзамен

7.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Особливості взаємовідносин сільського, селищного, міського голови з представницькими і виконавчими органами
2. місцевого самоврядування.
3. Організація управління районами в місті.
4. Особливості взаємодії органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади у місті Києві.
5. Правове регулювання взаємовідносин органів державної влади з органами місцевого самоврядування.
6. Добровільні об'єднання органів місцевого самоврядування.
7. Депутат місцевої ради – повноважний представник інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу.
8. Поняття, види, юридичні властивості актів суб'єктів місцевого самоврядування.
9. Особливості нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування.
10. Індивідуальні і колегіальні форми прийняття муніципальних рішень.
11. Правова експертиза проектів актів місцевого самоврядування.
12. Роль постійних комісій місцевих рад у нормотворчому процесі.
13. Статут територіальної громади, регламент місцевої ради: порядок підготовки, прийняття.
14. Реалізація актів суб'єктів місцевого самоврядування.
15. Контроль у сфері нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування.
16. Муніципальна служба і її правове регулювання.
17. Право на службу в органах місцевого самоврядування в Україні.
18. Муніципальні службовці: статус, порядок проходження служби, права та обов'язки.
19. Обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування та проходженням служби.
20. Порядок проведення атестації муніципальних службовців.
21. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.
22. Особливості правового статусу виборних осіб місцевого самоврядування.
23. Відповідальність за порушення законодавства про муніципальну службу.
24. Кадрова політика щодо муніципальної служби.
25. Поняття, ознаки, види муніципально-правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
26. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед населенням, державою, фізичними та юридичними особами.
27. Підстави муніципально-правової відповідальності та муніципально-правові санкції.

28. Державний контроль та нагляд за додержанням законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
29. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень місцевої ради.
30. Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови. Тимчасове виконання повноважень сільського, селищного, міського голови.
31. Поняття та види повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
32. Власні, делеговані, виключні повноваження органів місцевого самоврядування та особливості їх реалізації.
33. Основні засади делегування повноважень у сфері місцевого самоврядування. Контроль за виконанням делегованих повноважень у сфері місцевого самоврядування
34. Повноваження у сфері організації і визначення порядку діяльності органів місцевого самоврядування.
35. Особливості реалізації повноважень сільського, селищного, міського голови, секретаря ради. Додаткові повноваження Київського міського голови.
36. Повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради та їх заступників.
37. Повноваження органів самоорганізації населення та забезпечення їх реалізації.
38. Загальна характеристика права комунальної власності. Об'єкти комунальної власності. Підстави та порядок формування комунальної власності.
39. Управління об'єктами комунальної власності на місцевому та регіональному рівні.
40. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з комунальними підприємствами, установами та організаціями.
41. Місцеві фінанси: поняття, структура, порядок формування та використання.
42. Доходи й видатки місцевих бюджетів та бюджетів місцевого самоврядування. Особливості бюджету міста Києва.
43. Місцеві податки і збори.
44. Участь держави у бюджетному забезпеченні місцевого самоврядування.
45. Фінансовий контроль у сфері місцевого самоврядування.
46. Засоби забезпечення законності, правопорядку органами місцевого самоврядування.
47. Охорона прав, свобод і законних інтересів громадян на місцевому та регіональному рівні.
48. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері інформаційного забезпечення.
49. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо утворення та забезпечення діяльності місцевої міліції.
50. Взаємовідносини органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки України. Взаємовідносини органів та посадових осіб місцевого самоврядування з судовими органами та органами юстиції.

7.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре Добре	82-89 75-81
Задовільно Достатньо	68-74 60-67
Незадовільно	0-59

8. Рекомендовані джерела

1. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право). – К.: Атака, 2000. – 304 с.
2. Гураль П. Поняття і сутність територіальної громади в Україні // Вісник Львів. Ун-ту. Серія юридична. - 2000. - Вип. 35. - С.200
3. Кравченко В. В., Пітцик М. В. Муніципальне право України: Навчальний посібник - К., 2003.
4. Краснікова О.В. Конституційна відповідальність в системі захисту правового статусу суб'єктів місцевого самоврядування: Автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.02. – Одеська національна юридична академія, Одеса, 2003. – 16 с.
5. Лазор О.Д., Лазор О.Я. Місцеве самоврядування. Вітчизняний та зарубіжний досвід. Навчальний посібник. – К.: Дакор, 2004. – 560 с.
6. Муніципальне право України: Підручник /За ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького.- К., 2001.
7. Панейко Юрій. Теоретичні основи самоврядування. - Львів: Літопис, 2002.
8. Соляннік К.Є. Організація та діяльність виконавчих органів місцевих рад в Україні: Автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.02. - Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого –Х., 2002. – 17 с.

НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Конституція України, 28.06. 1996 р.
2. Конституція Автономної Республіки Крим, 21.10. 1998 р.
3. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування (Місцеве та регіональне самоврядування в Україні. Вип.. 1-2/6-7). – К., 1994. – С.67.
4. Європейська Хартія місцевого самоврядування. // Там само. – С.71.
5. Закон України „Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів” від 06 квітня 2004 року № 1667-IV.
6. Закон України “Про органи самоорганізації населення” від 11 липня 2001 № 2625-III.
7. Закон України „Про місцеві державні адміністрації” від 9 квітня 1999 року № 586-XIV.

8. Закон України „Про статус депутатів місцевих рад” від 11 липня 2002 року № 93-IV.
9. Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування” від 7 червня 2001 року № 2493-III.
10. Закон України Про всеукраїнський та місцеві референдуми від 03.07.1991 р. № 1286-XII.
11. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ” від 15 січня 1999 року N 401-XIV.
12. Закон України “Про об’єднання співвласників багатоквартирних будинків” № 2866-III.
13. Закон України “Про державно-правовий експеримент розвитку місцевого самоврядування в місті Ірпені, селищах Буча, Ворзель, Гостомель, Коцюбинське Київської області” від 5 квітня 2001 року N 2352-III.
14. Указ Президента „Про Фонд сприяння місцевому самоврядуванню” від 17 квітня 1992 року N 257.
15. Указ Президента “Про державну підтримку розвитку місцевого самоврядування в Україні” від 30 серпня 2001 року N 749/2001.